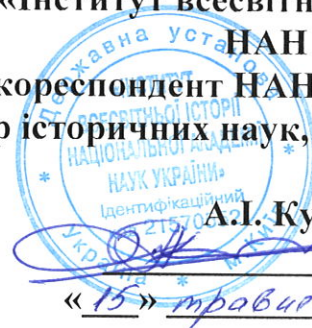

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ НАН УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Державної установи
«Інститут всесвітньої історії
НАН України»
член-кореспондент НАН України,
доктор історичних наук, професор

А.І. Кудряченко

«15» травня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КРАЇНИ АМЕРИКАНСЬКОГО КОНТИНЕНТУ
В КУЛЬТУРНО-ЦИВІЛІЗАЦІЙНОМУ
ПОСТУПІ ЛЮДСТВА:
США ТА КРАЇНА, ЩО ВИВЧАЄТЬСЯ

галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
спеціальність: 032 (В9) Історія та археологія
рівень: третій (доктор філософії)
освітньо-наукова програма: Історія
вид дисципліни: Дисципліна вільного вибору
Форма навчання денна
Навчальний рік 2025/2026
Кількість кредитів ЄКТС 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Ухвалено Вченою радою
ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»
(протокол № 3 від 15 травня 2025 р.)

Київ — 2025

Розробники програми:

ТОЛСТОВ Сергій Валеріанович - кандидат історичних наук, доцент, завідувач відділу трансатлантичних досліджень ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України».

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом навчальної дисципліни «Історія країн американського континенту: США та країна, що вивчається» є історія становлення та розвитку США та інших держав Північної та Південної Америки (за вибором країни, що вивчається).

В рамках викладання курсу основна увага приділяється:

- перебігу суспільно-політичних процесів;
- особливостям формування та розвитку суспільств зазначених країн;
- еволюції форм політичної організації державної влади;
- типовим ознакам і специфічним аспектам їх зовнішньої політики.

Викладання курсу передбачає:

- засвоєння інструментарію та навичок критичного мислення в дослідженні сукупних соціально-економічних закономірностей та специфічних суспільно-політичних ознак розвитку суспільств зарубіжних країн;
- систематизація базових навичок фахового опрацювання та наукової критики історичних джерел країн Північної та Південної Америки;
- поглиблене ознайомлення з доробком основних течій зарубіжної історіографії з політичної історії американських держав;
- формування фахових уявлень про загальні закономірності та особливості історичного процесу в основних державах Північної та Південної Америки;
- визначення критеріїв і головних змістовних акцентів, які уособлюють історичне значення вузлових подій американської історії;
- оволодіння методологією порівняльного аналізу як способом диференційованого описання та виявлення змісту процесів європейської колонізації, міжетнічної та етноконфесійної взаємодії, становлення різновидів суспільної організації/самоорганізації та економічної спеціалізації, впровадження різних типів і способів виробництва та відповідних суспільно-трудових відносин;
- оволодіння засобами аналітичного пізнання процесів міждержавної взаємодії, тлумачення природи та специфіки формування й реалізації зовнішньополітичних інтересів та перебігу зовнішньополітичного процесу в американських державах;
- уточнення уявлень про роль видатних політичних особистостей у суспільно-політичному розвитку американських держав;
- виявлення впливу політичних систем та специфіки суспільної ментальності на суспільно-політичного розвитку держав Північної та Південної Америки.

Метою викладання навчальної дисципліни є систематизація та передача знань про соціально-політичний розвиток і суспільно-політичні процеси у державах Північної та Південної Америки.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. **Знання:** знати історію становлення та розвитку США та інших держав Північної та Південної Америки; причинно-наслідкові зв'язки історичних подій і явищ, які супроводжували процес європейської колонізації Північної та Південної Америки та створення низки незалежних держав у цьому ареалі; політичні процеси в країнах Північної та Південної Америки на різних етапах їх еволюції; специфіку політичних систем американських країн та їх вплив на формування внутрішньої та зовнішньої політики.

2. **Уміння:** вміти визначати сутність історичних подій та політичних процесів у ході становлення та розвитку США та інших країн Північної та Південної Америки; використовувати набуті знання для формування концептуальних моделей, здатних логічно пояснювати роль і значення суспільно-політичних процесів та визначних подій, які суттєво впливали на вектори політичного та соціально-економічного розвитку відповідних суспільств;

аналітично оцінювати роль країн Північної та Південної Америки у міжнародних відносинах, їх участь у міжрегіональній взаємодії та відносинах з позарегіональними країнами.

3. Комунікація: використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з питань історії міжнародних відносин, зовнішньої політики, обґрунтування доказової бази закономірностей та особливостей розвитку американських країн; практикувати дотримання етичних принципів ведення дискусій та оприлюднення результатів наукової праці.

4. Автономність та відповідальність: виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів.

Завдання – виробити у слухачів вміння аналізувати й узагальнювати історичний матеріал, оцінювати найважливіші події та явища; навчити слухачів співставляти історичні події з тенденціями та практиками відповідної епохи, орієнтуватися в періодизації історичного розвитку країн Північної та Південної Америки; виробити вміння знаходити, критично аналізувати, систематизувати і узагальнювати потрібну інформацію з історії країн Північної та Південної Америки; сформувати навички застосування набутих знань для прогнозування суспільно-політичних процесів у країнах регіону, вивчення та викладання історичних дисциплін.

Історія країн Північної та Південної Америки має значний світоглядний аспект, що припускає вироблення в професійних істориків навичок самостійної оцінки і наукової аргументації власних суджень щодо широкого спектру суспільно-політичних, історико-політологічних та ідеологічних проблем. У рамках курсу пропонується забезпечити три рівні знання: морфологічний (факт), семантичний (зміст факту), прагматичний (оцінка історіографічна і власна).

В результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

знати:

- термінологічно-понятійний комплекс дисципліни;
- базові соціально-економічні, політичні та культурні засади розвитку країн Північної та Південної Америки;
- історичні факти: події, дати, явища, процеси, що стосуються історії країн Північної та Південної Америки;
- концептуальний доробок провідних науковців, які суттєво вплинули на характер та особливості дослідження історичного шляху країн Північної та Південної Америки;

вміти:

- знаходити, критично аналізувати, систематизувати й узагальнювати потрібну інформацію щодо історії країн Північної та Південної Америки;
- працювати з документальними джерелами, наративними кліше та уявленнями;
- вести самостійні дослідження в межах дисципліни;
- застосовувати на практиці знання, отримані в процесі навчання;
- надавати кваліфіковані консультації з проблемних питань, що вивчаються в межах курсу.

Навчальна дисципліна «Історія країн американського континенту: США та країна, що вивчається» є складовою циклу професійної підготовки фахівців третього (докторського) освітнього рівня і безпосередньо пов'язана з дисциплінами «Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки», «Історія міжнародних відносин», «Соціально-політичні студії».

ОРГАНІЗАЦІЯ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань слухачів здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів формують семестрові бали, отримані з усіх тем (бали, отримані за контрольні роботи (у формі тестування); бали, отримані за виконання індивідуальних завдань; бали, отримані за самостійну роботу (підготовка презентацій, доповідей), бали за залік.

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	<i>Знати</i> й розуміти наукову періодизацію історії США та інших країн Північної та Південної Америки, вміти її тлумачити з урахуванням різних підходів та критеріїв.	<i>Лекції, самостійна робота</i>	<i>Контрольна робота</i>	20%
1.2	<i>Знати</i> загальні закономірності та особливості історичного процесу в США та інших країнах Північної та Південної Америки.	<i>Лекції, самостійна робота</i>	<i>Усне опитування, теоретична дискусія</i>	20%
2.1	<i>Вміти</i> характеризувати та критично оцінювати основні події, процеси і тенденції розвитку США та інших країн Північної та Південної Америки.	<i>Самостійна робота</i>	<i>Усне опитування (доповіді, коментарі, обговорення)</i>	20%
2.2.	<i>Вміти</i> знаходити й аналізувати відповідні історичні джерела та наукову літературу з історії США та інших найважливіших країн Північної та Південної Америки, творчо використовувати результати досліджень наукових шкіл і провідних учених.	<i>Самостійна робота</i>	<i>Усне опитування (доповіді, коментарі, обговорення)</i>	15%
3.1	<i>Вміти</i> чітко, логічно, структуровано і аргументовано викладати інформацію з проблематики курсу, аналізувати її усно і письмово	<i>Самостійна робота</i>	<i>Виступ, презентація, відповіді на запитання</i>	10%
3.2	На основі вивченого матеріалу підготувати реферат	<i>Самостійна робота</i>	<i>Реферат</i>	15%

Результати навчальної діяльності оцінюються за **100-бальною** шкалою.

Співвідношення результатів навчання дисципліни з програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2.	2.1	2.2.	3.1
ПРН 1. Знати найважливіші факти, події та процеси в загальному контексті історичного розвитку людства в цілому та країн Північної та Південної Америки зокрема.	+	+	+	+	
ПРН 2. Розуміти контекст і причинний взаємозв'язок історичних подій та явищ, вміти використовувати ці знання у професійній діяльності.	+	+	+	+	+
ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, поширеними у фаховому середовищі.	+	+	+	+	+
ПРН 5. Вміти працювати з історичними джерелами США та інших країн Північної та Південної Америки.			+	+	+
ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.			+	+	+
ПРН 13. Розуміти загальні тенденції та специфічні риси історичного розвитку США та інших країн Північної та Південної Америки, а також фактори, що зумовлюють різноманіття їх традицій та культур субнаціональних спільнот.			+	+	+

Схема формування оцінки

Форми оцінювання:

Семестрове оцінювання:

Оцінювання роботи під час лекційних занять : блиць-опитування – 24 бали/14 балів*

Оцінювання роботи під час тестування – 24 бали/14 балів

Контрольна робота – 12 балів/8 бали

* максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

Підсумкове оцінювання:

Форма оцінювання – ЗАЛК

Максимальна кількість балів, які може отримати студент – 40.

Оцінюються такі результати навчання:

- знання термінологічно-понятійного комплексу дисципліни;
- розуміння базових соціально-економічних, політичних та культурних засад розвитку країн Північної та Південної Америки;
- знання історичних фактів: подій, дат, явищ, процесів з історії країн Північної та Південної Америки;
- знання концептуальних доробків провідних науковців, які суттєво вплинули на характер та особливості дослідження історичного шляху країн Північної та Південної Америки;
- вміння знаходити, критично аналізувати, систематизувати й узагальнювати

потрібну інформацію щодо історії країн Північної та Південної Америки; працювати з документальними джерелами, наративними кліше та уявленнями; - вміння застосовувати на практиці знання, отримані в процесі навчання; надавати кваліфіковані консультації з проблемних питань, що вивчаються в межах курсу.

Мінімальний пороговий рівень залікової оцінки, за якої залік вважається складеним – 24 бали.

Необхідна умова допуску до заліку: слухач не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум). Рекомендований мінімум допуску - 36 балів (14+14+8=36).

7.2. Організація оцінювання:

Контроль знань здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів формують семестрові бали, отримані з усіх тем – бали, отримані під час семінарів (усні опитування); за виконання рефератів / академічних есе; за виконання тестових завдань, та бали, отримані під час складання підсумкового контролю за виконання запропонованих завдань.

Продовж семестру оцінюється робота слухача: доповідь, коментарі, доповнення, участь у дискусії. Критеріями оцінювання відповіді під час семінару є:

зміст виступу, повнота розкриття питання	1 бал
структура, логіка викладення матеріалу	1 бал
використання джерел	1 бал
Реферат подається викладачеві на останньому занятті	
Критеріями оцінки самостійної роботи є:	
глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція	20 балів;
тема розкрита неповно	15 балів;
реферат суто компілятивного рівня	1 бал.

У випадку відсутності слухача з поважних причин відпрацювання та перездача робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань слухачів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Рекомендований мінімум для допуску до заліку – 36 балів.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано	60-100
Не зараховано	0-59

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план лекцій і самостійної роботи

Тема 1. Вступ. Предмет, мета і завдання курсу.

Предмет, мета, завдання, хронологічні та географічні межі курсу. Актуальність і ступінь наукової розробки проблеми. Аналіз джерел і літератури. Історіографія історії США та інших найважливіших країн Північної та Південної Америки (країни дослідження). Основні напрями та методологія досліджень з історії США та країн Північної та Південної Америки. Термінологічно-понятійний апарат. Періодизація історії країн Північної та Південної Америки, характеристика її етапів. Структура навчального курсу та його зв'язок з іншими дисциплінами. Методичні поради щодо питань, винесених на самостійне опрацювання.

Тема 2. Країнознавча характеристика країни, що досліджується.

Основні географічні, соціально-економічні та демографічні характеристики країни, що досліджується (географічне розташування, клімат, природні ресурси, шляхи сполучення, мова, культура, етнонаціональний склад, демографічний склад населення, міграційні процеси). Політичний устрій. Місце країни в світовій економіці. Галузевий баланс. Використання науково-технічних досягнень. Статус і участь у міжнародних відносинах.

Тема 3. Європейська колонізація в Америці. Система колоніальних володінь європейських держав.

Європейська колонізація територій Північної та Південної Америки. Колоніальне та торговельне суперництво між європейськими державами.

Заснування та розвиток англійських колоній у Північній Америці. Особливості конфесіонального складу населення, переселення пуритан. Угода на «Мейфлауері». Відмінності між північними та південними колоніями. Відносини з індіанцями. Проголошення Конфедерації Нової Англії. Закон про віротерпимість (1692 р.).

Особливості іспанської, французької, голландської та шведської колонізації. Просування англійських володінь на південь. Англійська влада та англійські колоніальні інститути. Їх роль у регулюванні державного та суспільно-політичного життя колоніального суспільства. Американське Просвітництво.

Тема 4. Війна за незалежність і початковий етап становлення США.

Передумови та основні етапи американської революції. Перший Континентальний конгрес у Філадельфії (вересень – жовтень 1774 р.) та його рішення. Початок збройної боротьби. Другий континентальний конгрес. Проголошення незалежності (1776 р.). Декларація незалежності. Політична диференціація суспільства. Громадянська війна. Військові дії 1776-1781 рр. Ухвалення першого конституційного акту – «Статей Конфедерації та Вічного Союзу». Становлення дипломатії США. Американсько-французькі договори. Союзники США у війні проти Англії (роль Франції, Іспанії та Голландії). Паризький мирний договір (1783 р.). Підсумки війни за незалежність.

США в період Конфедерації. Соціально-економічні проблеми. Політична боротьба з питань шляхів розвитку США. Формування основних ідейно-політичних традицій – ліберально-демократичної (Б. Франклін, Т. Джефферсон, Т. Пейн) та помірньо-консервативної (А. Гамільтон, Дж. Медісон, Д. Адамс та ін.). Рух за реорганізацію суспільно-політичного устрою США. Конституційний конвент у Філадельфії. Прийняття Конституції 1787 р. Основні положення Конституції. Білль про права (1791 р.) як гарантія особистих прав і свобод громадян. Батьки-засновники США (Дж. Вашингтон, Т. Джефферсон, Б. Франклін, Дж. Медісон, А. Гамільтон та ін.). Підсумки американської революції XVIII ст.

Тема 5. Розвиток політичної системи та інституцій державного управління наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Механізм розподілу влади та затвердження державної символіки. Еволюція партійної системи США. Політична боротьба щодо основних напрямів державної політики. Купівля Луїзіани. Політика «нейтралітету». Англо-американська війна 1812-1814 рр. та її результати.

Внутрішньополітичний та соціально-економічний розвиток США у 1815-1850-х рр. Доктрина Дж. Монро. Міссурійський компроміс 1820 р. Реформи Е. Джексона. Промисловий розвиток Півночі. Територіальна експансія. Анексія Техасу (1845 р.). Війна з Мексикою та договір Гваделупе-Ідальго. Концепція «очевидного призначення».

Формування другої двопартійної системи США та її криза. Виникнення республіканської партії. Економічні підвалини конфлікту між Північчю та Півднем. Проблема рабства. Регіональні особливості соціально-економічного розвитку. Компроміс 1850 р. Білль Канзас-Небраска. Громадянська війна в Канзасі.

Тема 6. Громадянська війна США (1861-1865 рр.). Американський капіталізм у другій порловині XIX ст.

Перемога А. Лінкольна на президентських виборах 1860 р. Сецесія та проголошення КША. Хід воєнних дій. Перший та другий етапи громадянської війни. Зовнішньополітичні аспекти громадянської війни. Гомстед-акт та прокламація Лінкольна про звільнення рабів. Зміна цілей та методів ведення війни. Капітуляція конфедератів. Вбивство А. Лінкольна. Підсумки та значення громадянської війни.

Реконструкція Півдня та розвиток капіталізму. XIV та XV поправки до конституції. Закінчення реконструкції. «Угода Хейса-Тілдена». Економічний розвиток США у період реконструкції Півдня та його спрямованість. Зовнішня політика.

Основні вектори політичного та економічного розвитку США в останній чверті XIX ст. (1877-1898 рр.). Концентрація виробництва та капіталу, поява перших монополій. Епоха трестів. Двопартійна система. Зміна ідейно-політичних доктрин республіканської та демократичної партій наприкінці XIX ст. Корупція. Рух за реформу громадянської служби. Фермерський та робітничий рух 1890-х рр. Антимонопольний закон Шермана (1890 р.). Зовнішня політика США в останній чверті XIX ст. – на початку XX ст. «Новий імперіалізм». Пропаганда експансіонізму. Посилення проникнення до Латинської Америки. Політика США у Китаї. «Доктрина Хейя». Іспано-американська війна 1898 р.

Тема 7. США у першій половині XX ст.

Антитрестівське законодавство. Будівництво Панамського каналу. Розкол у республіканській партії напередодні президентських виборів 1912 р. «Нова демократія» Т.В. Вільсона. Реформа банківської системи. Політика нейтралітету в серпні 1914 р. – квітні 1917 р. Вступ США у Першу світову війну. «14 пунктів» президента Т.В. Вільсона. Участь США у післявоєнному врегулюванні. Роль США у створенні Ліги Націй. Суперництво США, Англії та Японії в АТР. Рішення Вашингтонської конференції. Версальсько-Вашингтонська система як відображення нової розстановки сил у міжнародних відносинах.

Десятиліття «просперіті». Відновлення вільної монополістичної конкуренції. Модернізація та стандартизація виробництва. Початок «великої депресії» 1929 р. Світова економічна криза (1929-1933 рр.). «Новий курс» президента Ф.Д. Рузвельта. Соціально-економічні реформи. Ізоляціонізм 1930-х рр. і «закон про нейтралітет» (1935 р). Зовнішня політика США напередодні Другої світової війни.

Тема 8. Участь США у Другій світовій війні (1939-1945 рр.). Становище США у другій половині ХХ ст.

Початок війни та позиція США. «Нейтралітет» 1939-1941 рр. Закон про ленд-ліз (березень 1941 р.) і напад Німеччини на СРСР. «Атлантична хартія» (14 серпня 1941 р.). Перл Харбор і вступ США у війну. Формування антигітлерівської коаліції. Участь військ США у бойових діях на театрах війни. Переговори та рішення конференцій союзників. Закінчення війни в Європі. Створення атомної зброї. Війна проти Японії. Атомні бомбардування Хіросіми та Нагасакі. Підсумки Другої світової війни.

США в умовах «холодної війни». Становлення біполярної системи міжнародних відносин. Президентства Г. Трумена та Д. Ейзенхауера. Доктрина Трумена. Створення НАТО. Війна у Кореї. Гонка озброєнь. Маккартизм. «Нові рубежі» президентства Дж.Ф. Кеннеді. Берлінська та Карибська кризи. «Велике суспільство» Л.Б. Джонсона. Війна у В'єтнамі. Рух за громадянські права. М.Л. Кінг. Згорання участі США у в'єтнамській війні. Участь США у гельсінкському процесі. Послаблення напруженості у відносинах між США та СРСР. Переговори про обмеження стратегічних ядерних потенціалів. Підсумки розрядки 1970-х рр.

Правління республіканців (1981-1993 рр.). Неоконсерватизм та його політико-ідеологічні особливості. Р. Рейган і «рейганоміка». Криза у відносинах з СРСР. Переговори Р. Рейгана та М.С. Горбачова Договір 1987 р. про ліквідацію ракет середньої та меншої дальності. Президентство Дж. Буша-старшого. Перша «війна в Затоці». Договір про СНО-1. Розпад СРСР.

Тема 9. Внутрішньополітичні процеси та політична боротьба у США наприкінці ХХ – початку ХХІ ст.

США в роки президентства Б. Клінтона. Посилення позицій США як наддержави. Економічне зростання та його причини.

Політичні пріоритети президентства Дж. Буша-молодшого. Терористичний напад 11 вересня 2001 р. Кампанія проти міжнародного тероризму. Створення Міністерства внутрішньої безпеки. Фінансово-економічна криза 2008-2009 рр.

Загострення протиріч між республіканцями і демократами. Внутрішня політика адміністрації Б. Обама. Закон Додда-Фрэнка про регулювання банківської системи, фінансового та фондового ринків (2010 р.). Загострення внутрішньополітичної напруженості. Кампанія проти монументів конфедератам та політикам-рабовласникам.

Виборча кампанія 2016 р. Президентство Д. Трампа. Розслідування спеціального прокурора Р. Мюллера щодо втручання Росії в американські президентські вибори та контактів працівників передвиборного штабу Д. Трампа з представниками владних структур РФ. Податкова реформа адміністрації

Д. Трампа. Український чинник у внутрішньополітичній боротьбі. Порушення процедури імпічменту проти Д. Трампа. Расові заворушення, активізація лівих радикалів і рух БЛМ. Процедурні порушення та взаємні політичні звинувачення суперників під час виборчої кампанії 2020 р.

Вплив пандемії на економічну ситуацію та соціально-політичний клімат у США. Президентство Дж. Байдена. Політика «зеленого переходу» та інфраструктурні проекти адміністрації Дж. Байдена. Загроза економічної стагнації. Проект глобального співтовариства демократій. Проблема лідерства в демократичній та республіканській партіях.

Поглиблення політичних протиріч між республіканською і демократичною партіями. Конкуренція двох альтернативних проектів суспільного розвитку. Президентська виборча кампанія 2024 р. і перемога Д. Трампа.

Тема 10. Міжнародна політика США наприкінці ХХ – початку ХХІ ст.

Еволюція цілей та пріоритетів стратегії національної безпеки США. Специфіка міжнародного становища США після розпаду біполярної міжнародної системи. Роль США у НАТО та G7. Глобальна система союзницьких відносин США у різних регіонах світу.

Участь США у локальних війнах та конфліктах. Військова операція НАТО проти СР Югославії (1999 р.). Війна в Афганістані (2001-2021 рр.). Військові операції в Іраку (2003 р.), Лівії (2011 р.) та Сирії (2015-2019 рр.).

Відносини між США та ЄС. Політика США в АТР. Загострення суперечностей меж США та КНР. Проблема Тайваню. Американсько-російські відносини. Відносини між США та Україною. Позиція США щодо України та російської агресії в 2014-2022 рр. Еволюція підходу адміністрації Дж. Байдена до російсько-української війни після 2022 р.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин Лекції / Самост. робота	
Змістовий модуль 1			
1	Тема 1. Вступ. Предмет, мета і завдання курсу.	2	5

2	Тема 2. Країнознавча характеристика країни, що досліджується.	2	5
3	Тема 3. Європейська колонізація в Америці. Система колоніальних володінь європейських держав.	2	5
4	Тема 4. Війна за незалежність і початковий етап становлення США.	2	5
5	Тема 5. Розвиток політичної системи та інституцій державного управління наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	2	5
6	Тема 6. Громадянська війна США (1861-1865). Американський капіталізм у другій половині XIX ст.	2	5
7	Тема 7. США у першій половині XX ст.	2	5
8	Тема 8. Участь США у Другій світовій війні (1939-1945 рр.). Становище США у другій половині XX ст...	2	5
9	Тема 9. Внутрішньополітичні процеси та політична боротьба у США наприкінці XX – початку XXI ст.	2	5
10	Тема 10. Міжнародна політика США наприкінці XX – початку XXI ст.	2	5
11	<i>Реферат</i>	--	20
12	<i>Підсумкова контрольна робота</i>	2	--
	ВСЬОГО	22	70

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин Семінари / Самост. робота	
Змістовий модуль 2			
1	Тема 1. Основні віхи та етапи зовнішньої політики США в XIX ст.	2	5
2	Тема 2. Економічний розвиток і політичні процеси в США у першій половині XX ст.	2	5
3	Тема 3. Глобальна гегемонія США наприкінці XX – на початку XXI ст. («однополярний момент»). Внутрішньополітичні процеси впродовж першої чверті XXI ст.	2	5

4	Тема 4. Українсько-американські відносини (основні етапи, підходи, інтереси сторін).	2	5
	ВСЬОГО	8	20

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ПИСЬМОВИХ РОБІТ (РЕФЕРАТІВ ТА ЕСЕ)

1. Обґрунтування періодизації історії США в дослідженнях основних течій та шкіл американської історіографії.
2. Американські дослідники про чергування циклів американської історії.
3. Особливості формування переселенських колоній на східному узбережжі Північної Америки, специфіка їх адміністративного та громадського устрою.
4. Традиції громадянського суспільства та принципи суспільного самоврядування в історії США.
5. Еволюція конституційного устрою США. Принцип федералізму. Розподіл повноважень між федеральними установами і органами управління штатів.
6. Історичний досвід та політичні механізми забезпечення прав і громадянських свобод у США.
7. Європейська колонізація та суперництво європейських держав у Північній Америці у XVI- XVIII ст.
8. Релігія і церква в англійських колоніях у Північній Америці.
9. Велика англійська революція та становище колоній у Новій Англії.
10. Американське Просвітництво.
11. Причини та передумови Війни за незалежність англійських колоній у Північній Америці.
11. Американська революція XVIII ст. в американській та європейській історіографії.
12. Конституційно-правові акти США та полеміка про засади державного устрою. Американський федералізм.
13. Становлення дипломатії та основні принципи зовнішньої політики США в кінці XVIII – першій половині XIX ст.
14. Еволюція партійно-політичної системи США. Основні ідейно-політичні традиції в першій половині XIX ст.
15. Економічний розвиток США та політична боротьба щодо основних напрямів державної політики у першій половині XIX ст.
16. Проблема рабства в США: політичний та економічний виміри.
17. Територіальні особливості економічного розвитку та конфлікти між регіонами.
18. Територіальна експансія США в 1803-1853 рр.
19. Економічні та політичні передумови громадянської війни 1861-1865 рр.

20. Економічні та політичні наслідки громадянської війни 1861-1865 рр. Реконструкція та економічне придушення Півдня.
21. Перегляд ідейно-політичних доктрин республіканської та демократичної партій наприкінці XIX ст.
22. Зовнішня політика США в останній чверті XIX ст. - на початку XX ст. Іспано-американська війна 1898 р.
23. Соціально-політичні та технологічні зміни у США в роки Першої світової війни.
24. Вступ США у Першу світову війну. «14 пунктів» президента Т.В. Вільсона. Участь США у післявоєнному врегулюванні.
25. Версальсько-Вашингтонська система як проект повоєнного світоустрою.
25. Світова економічна криза 1929-1933 рр. США в роки «великої депресії».
26. «Новий курс» президента Ф.Д. Рузвельта.
27. Зовнішня політика президента Ф.Д. Рузвельта в 1933-1939 рр.
28. Протиріччя політики нейтралітету і вступ США у Другу світову війну.
29. «Атлантична хартія» (14 серпня 1941 р.). США у міжсоюзницьких відносинах у роки Другої світової війни.
30. Становлення біполярної системи міжнародних відносин. Доктрина Г. Трумена.
31. Пріоритети стратегії США в умовах «холодної війни».
32. Створення НАТО і формування відносин США з європейськими союзниками.
33. Азійський напрям у зовнішній політиці США в другій половині XX ст.
34. Політика «нових рубежів» президента Дж.Ф. Кеннеді.
35. США і міжнародно-політичні кризи часів «холодної війни».
36. Проблема розрядки міжнародної напруженості. Участь США у гельсінкському процесі.
37. Міжрасові відносини та рух за громадянські права.
38. Внутрішня та зовнішня політика адміністрації Р. Рейгана. Неоконсерватизм і «рейганоміка».
39. Американсько-радянські відносини в другій половині 1980-х рр.
40. Президентство Дж. Буша-старшого. Перша «війна в Затоці» розпад СРСР.
41. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики адміністрації Б. Клінтона.
42. США і розширення НАТО.
43. Війна проти міжнародного тероризму за президентства Дж. Буша-молодшого.
44. Проект перебудови «Великого Близького Сходу».
45. Політика США щодо країн пострадянського простору.
46. Причини и передумови глобальної фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр.
47. Політика США на Близькому Сході в контексті подій Арабської весни.

48. Феномен двопартійного консенсусу у політиці США.
49. Загострення протиріч між республіканцями і демократами за президентства Б. Обама і Д. Трампа.
50. Проблема конфлікту між демократами та республіканцями у висвітленні американської історіографії початку XXI ст.
51. Виборча кампанія 2016 р. Причини перемоги Д. Трампа.
52. Цілі та завдання внутрішньої та зовнішньої політики адміністрації Д. Трампа.
53. Податкова реформа адміністрації Д. Трампа.
54. Українська тематика у внутрішньополітичній боротьбі в США. Порушення імпичменту проти Д. Трампа.
55. Активізація лівих радикалів, расові заворушення та рух БЛМ у 2020 р.
56. Політичні цілі та пріоритети адміністрації Дж. Байдена.
57. Зміцнення відносин США з союзниками в Європі та Азії за адміністрації Дж. Байдена. Проект глобального співтовариства демократій.
58. Відносини між США та ЄС в період 2008-2022 рр.
59. Політика США в АТР за адміністрації Дж. Байдена.
60. Політика конкурентного співіснування між США та КНР. Проблема Тайваню.
61. Американсько-російські відносини на початку XXI ст.
62. Основні етапи розвитку відносин між США та Україною. Встановлення стратегічного партнерства.
64. Військова допомога та політична підтримка України з боку США в умовах російсько-української війни.
65. Основні зовнішньополітичні доктрини США.

ПИТАННЯ НА ЗАЛІК

1. Періодизації історії США в дослідженнях основних течій американської історіографії.
2. Концепція чергування циклів в американській історії.
3. Особливості формування переселенських колоній на східному узбережжі Північної Америки, специфіка їх адміністративного та громадського устрою.
4. Традиції громадянського суспільства та принципи суспільного самоврядування в історії США.
5. Еволюція конституційного устрою США. Принцип федералізму.
6. Історичний досвід та механізми забезпечення прав і громадянських свобод у США.
7. Європейська колонізація та суперництво європейських держав у Північній Америці у XVI- XVIII ст.
8. Американське Просвітництво.

9. Причини та передумови Війни за незалежність англійських колоній у Північній Америці.
10. Конституційно-правові акти США та полеміка про засади державного устрою.
11. Основні принципи та доктрини зовнішньої політики США в кінці XVIII – першій половині XIX ст.
12. Еволюція партійно-політичної системи США в першій половині XIX ст.
13. Проблема рабства в США: політичний та економічний виміри.
14. Територіальні особливості економічного розвитку та конфлікти між регіонами.
15. Територіальна експансія США в 1803-1853 рр.
16. Економічні та політичні передумови громадянської війни 1861-1865 рр.
17. Економічні та політичні наслідки громадянської війни 1861-1865 рр. Реконструкція та економічне придушення Півдня.
18. Перегляд ідейно-політичних доктрин республіканської та демократичної партій наприкінці XIX ст.
19. Зовнішня політика США в останній чверті XIX ст. – на початку XX ст. Іспано-американська війна 1898 р.
20. Соціально-політичні та технологічні зміни у США в роки Першої світової війни.
21. Вступ США у Першу світову війну. «14 пунктів» президента Т.В. Вільсона. Участь США у післявоєнному врегулюванні.
22. Версальсько-Вашингтонська система як основа повоєнного світоустрою.
23. Світова економічна криза 1929-1933 рр. США в роки «великої депресії».
24. «Новий курс» президента Ф.Д. Рузвельта.
25. Протиріччя політики нейтралітету і вступ США у Другу світову війну.
26. «Атлантична хартія» (14 серпня 1941 р.). США у міжсоюзницьких відносинах у роки Другої світової війни.
27. Становлення біполярної системи міжнародних відносин. Доктрина Г. Трумена.
28. Пріоритети стратегії США в умовах «холодної війни».
29. Створення НАТО і формування відносин США з європейськими союзниками.
30. Зовнішня політика США на Близькому Сході та у Східній Азії в другій половині XX ст.
31. Політика «нових рубежів» президента Дж.Ф. Кеннеді.
32. США і міжнародно-політичні кризи часів «холодної війни».
33. Проблема розрядки міжнародної напруженості. Участь США у гельсінкському процесі.
34. Міжрасові відносини та рух за громадянські права.
35. Внутрішня та зовнішня політика адміністрації Р. Рейгана. Неоконсерватизм і «рейганоміка».

36. Американо-радянські відносини в другій половині 1980-х рр.
37. Президентство Дж. Буша-старшого. Перша «війна в Затоці» розпад СРСР.
38. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики адміністрації Б. Клінтона.
39. США і розширення НАТО.
40. Війна проти міжнародного тероризму за президентства Дж. Буша-молодшого.
41. Проект перебудови «Великого Близького Сходу».
42. Політика США щодо країн пострадянського простору.
43. Причини и передумови глобальної фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр.
44. Політика США на Близькому Сході в контексті подій Арабської весни.
45. Феномен двопартійного консенсусу у політиці США.
46. Загострення протиріч між республіканцями і демократами за президентства Б. Обами і Д. Трампа.
47. Проблема конфлікту між демократами та республіканцями у висвітленні американської історіографії початку ХХІ ст.
48. Виборча кампанія 2016 р. Причини перемоги Д. Трампа.
49. Цілі та завдання внутрішньої та зовнішньої політики адміністрації Д. Трампа.
50. Податкова реформа адміністрації Д. Трампа.
51. Український чинник у внутрішній політиці США. Порушення імпічменту проти Д. Трампа.
52. Політичні цілі та пріоритети адміністрації Дж. Байдена.
53. Зміцнення відносин США з союзниками в Європі та Азії за адміністрації Дж. Байдена. Проект глобального співтовариства демократій.
54. Відносини між США та ЄС в період 2008-2021 рр.
55. Політика США в АТР за адміністрації Дж. Байдена.
56. Політика конкурентного співіснування між США та КНР. Проблема Тайваню.
57. Американо-російські відносини на початку ХХІ ст.
58. Етапи розвитку відносин між США та Україною. Встановлення стратегічного партнерства.
59. Позиція США щодо України та російської агресії в 2014-2022 рр.
60. Військова допомога та політична підтримка України з боку США в умовах російсько-української війни.
61. Основні зовнішньополітичні доктрини США.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Основний:

1. Американские просветители / Сост. Н.М.Гольдберг. В 2-х тт. М., 1968-1969.
2. Американский федерализм: второе рождение старого принципа. *Вопросы демократии. Электронный журнал ЮСИА*. Апрель 1997. Т. 2, номер 2. URL: <http://www.infousa.ru/government/toc.htm>
3. Бернам У. Правовая система Соединенных Штатов Америки / Науч. ред. В.А.Василихин. М. : РИО «Новая юстиция», 2007.
4. Бурова И.И., Силинский С.В. Соединенные Штаты Америки. СПб, 2002.
5. Городня Н.Д. Історія відносин США з країнами Східної Азії: курс лекцій. К., 2024.
6. Грищенко Т.А. Збігнев Бжезінський. Міжнародний стратег у координатах історії. Монографія. Київ-Ніжин, 2020.
7. Грищенко Т.А. Геостратегічні концепції Збігнева Бжезінського 1970-х – 1990-х рр. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2019.
8. Грищенко Т.А. Президентські вибори 2016 р. в США і американська зовнішньополітична стратегія. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Історія*. 2017. Вип. 132. С. 9-14.
9. Джефферсон Т. О демократии. Л., 1992.
10. История внешней политики и дипломатии США. Т. 1-2. М., 1994-1997.
11. История США: В 4 т. / Под ред. Г.Н. Севостьянова. М., 1983–1987.
12. Киссинджер Г. Дипломатия; [пер. с англ. В.В. Львова; послесловие Г.А. Арбатова; науч. ред. А.А. Сидоров]. М., 1997.
13. Конституція США. URL: https://uk.wikisource.org/wiki/Конституція_США
14. Краткая история США / USIA; пер. с англ., предисл. Б.М. Шпотова. М., 1993.
15. Лан В.И. США от Первой до Второй мировой войны. М., 1947.
16. Лан В.И. США от испано-американской до первой мировой войны. М., 1975.
17. Манькин А.С. История двухпартийной системы США (1789-1980). М., 1981.
18. Макнамара Р. Путем ошибок к катастрофе. Опыт выживания в первом веке ядерной эры; [пер. с англ. А. Антошиной]. М., 1988.
19. Пейн Т. Избранные сочинения. М., 1959.
20. Печатнов В.О., Манькин А.С. История внешней политики США. М., 2018.
21. Реміні Р. Коротка історія США. Пер. з англ. І. Андрущенко. К., 2021.
22. Синкотта Г. (гол. ред.) Історія Сполучених Штатів. Нарис / Інформаційне агентство Сполучених Штатів. К., 2002.
23. Согрин В.В. Основатели США: исторические портреты. М., 1983.
24. Согрин В.В. Политическая история США. XVII-XX вв. М., 2001.

25. Согрин В.В. США в XX - XXI веках. Либерализм. Демократия. Империя. М., 2015.
26. Стратегия национальной безопасности Соединенных Штатов Америки: новая эра. *Внешняя политика США. Электронный журнал Государственного департамента США*. Декабрь 2002 г. Т. 7, номер 4. (ijpr1202). 48 с. URL: http://www.elibrary.lt/resursai/Uzsienio%20leidiniai/eJournal/vp_10.pdf
27. США і світ XXI століття: монографія / Пахомов Ю.М., Коваль І.М., Шергін С.О. та ін. К., 2013.
28. Толстов С.В., Годлюк А.М. Криза традиційного політичного істеблiшменту в США та феномен Дональда Трампа. *Американська історія та політика: науковий журнал*. 2020. № 10. С.17-34.
29. Толстов С.В. Євроатлантичний регіон у політичній динаміці міжнародної системи початку XXI ст. *Глобальний і регіональний виміри міжнародної безпеки : колективна монографія*. За ред. М.Мальського, Р.Вовка, П.Байора. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. С. 170-192.
30. Толстов С.В. Європейська стратегія США за часів «холодної війни». *Проблеми війни і миру в історії країн світу: зб. наук. праць*. К., 2021. С. 12-35. <https://elibrary.ivinas.gov.ua/5120/>
31. Толстов С.В. Концепція державного становлення та розвитку США в контексті політико-ідеологічних суперечностей. *Теоретико-методологічні засади дослідження історичної пам'яті: зб. наук. праць*. К., 2020. С. 172-194. <https://elibrary.ivinas.gov.ua/4893/>
32. Толстов С.В. Координація політики США та ЄС у реагуванні на українську кризу. *Зовнішні справи*. 2015. № 1. С. 16-21; № 2. С. 6-11.
33. Толстов С.В. Ознаки та особливості нової «холодної війни». *Зовнішні справи*. 2019. № 4-5. С. 5-10.
34. Толстов С.В. Стратегічні підходи та пріоритети в зовнішній політиці США: від Г.Трумена до Д.Трампа. *Проблеми всесвітньої історії*. 2018. № 1(5). С. 66-95.
35. Толстов С.В. Українсько-американські відносини в контексті зовнішньополітичних пріоритетів США. *Проблеми всесвітньої історії*. 2019. №1(7). С. 117-144.
36. Толстов С.В., Фесенко М.В. Динаміка конфліктної взаємодії у відносинах США з СРСР та Росією: порівняльний аналіз. *Конфронтація та співробітництво в міжнародних відносинах: теорія і практика*. Зб. наук. праць. К., 2023. С. 116-155. <https://elibrary.ivinas.gov.ua/5118/>
37. Уткин А.И. Франклин Рузвельт. М., 1990.
38. Уткин А.И. Дипломатия В. Вильсона. М., 1983.

39. Федералист. Политические эссе А.Гамильтона, Дж.Мэдисона и Д.Джея: Пер. с англ./ Под общ. ред., с предисл. Н.Н.Яковлева. М., 2002.
40. Фесенко М.В. Особливості формування зовнішньої політики США за президентства Дж.Байдена. *Зовнішні справи*. 2021. № 3-4. С. 3-4.
41. Франклин Б. Избранные произведения. М., 1956.
42. Фурсенко А.А. и др. История становления американского государства. Л., 1992.
43. Фурсенко А.А. Критическое десятилетие Америки: 60-е гг. Л., 1974.
44. Харц Л. Либеральная традиция в Америке. М., 1993.
45. Цапко О.М. Еволюція політики США стосовно пострадянських країн Центральної Азії. *Проблеми війни і миру в історії країн світу: зб. наук. праць*. К., 2021. С. 166-178.
46. Швед В.О. Політика адміністрації Президента США Дж. Байдена щодо формування антиіранського альянсу на Близькому Сході. *Американська історія та політика*. 2023. № 15. С. 56-64.
47. Шлезингер А.М. Циклы американской истории. М., 1992.
48. Шлепаков А.Н. США: Социальная структура общества и его национальный состав. Исторический очерк. К., 1976.
49. Allison R. Russian “deniable” Intervention in Ukraine: How and Why Russia Broke the Rules. *International Affairs*. 2014. Vol. 90, no. 6. P. 1255–1297.
50. Charap S., Colton T.J. Everyone Loses. The Ukraine Crisis and the Ruinous Contest for Post-Soviet Eurasia, 1st ed. Abingdon, London, 2017.
51. Dickinson P. Can the West Prevent the Slow Strangulation of Ukraine? Creeping Russian Aggression Cannot Go Unchecked. *Foreign Affairs*. December 5, 2018. URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/ukraine/2018-12-05/can-west-prevent-slow-strangulation-ukraine>
52. Dunn E.C., Bobick M.S. The Empire Strikes Back: War without War and Occupation without Occupation in the Russian Sphere of Influence. *American Ethnologist*. 2014. Vol. 41, no. 3. P. 405-413.
53. Gardner H. Crimea, Global Rivalry, and the Vengeance of History. Basingstoke, 2015.
54. Gardner H. Ukraine: A New Plan. *American Affairs*. Summer 2017. Vol. I, no. 2. P. 166-183.
55. Haass R.N. Where to Go From Here: Rebooting American Foreign Policy. *Foreign Affairs*. July/August 2017. Vol. 96, no. 4. P. 2-9.
56. Freedman L. Ukraine and the Art of Limited War. *Survival*. 2014. Vol. 56, no. 6. P. 7–38.
57. Kofman M. Ukraine’s Battle for the East is Over. *The National Interest*. September 8, 2014. URL: <https://nationalinterest.org/blog/the-buzz/ukraine’s-battle-the-east-over-11227>

58. Mettler S., Lieberman R.C. Four Threats: The Recurring Crises of American Democracy. New York, 2020.
59. Monaghan A. A “New Cold War”? Abusing History, Misunderstanding Russia. [The Royal Institute of International Affairs. Research Paper]. London, May 2015. URL: https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/field/field_document/20150522_ColdWarRussiaMonaghan.pdf
60. O’Hanlon M.E. Beyond NATO. A New Security Architecture for Eastern Europe. Washington, D.C., 2017.
61. Pifer S. The Budapest Memorandum and U.S. Obligations / Brookings Institution. December 4, 2014. URL: <http://www.brookings.edu/blogs/up-front/posts/2014/12/04-budapest-memorandum-us-obligations-pifer>

2. Додатковий:

1. Белявская И.А. Теодор Рузвельт и общественно-политическая жизнь США. М., 1978.
2. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. Пер. з англ. О. Фешовець. Львів, Івано-Франківськ, 2000.
3. Брэдфорд У. История поселения в Плимуте. М., 1989.
4. Гарбузов В.Н. «Рейгановская революция». Теория и практика американского консерватизма. 1981-1988. СПб-Псков, 1999.
5. Геригов З.М. Вудро Вильсон. М., 1983.
6. Дементьев И.Я. Американская историография Гражданской войны в США: 1861–1865 гг. М., 1963.
7. Дементьев И.Я. Идейная борьба в США по вопросам экспансии: На рубеже XIX–XX вв. М., 1973.
8. Джефферсон Т. Автобиография. Заметки о штате Виргиния. М., 1990.
9. Дрю Е. Справжні причини імпічменту Трампа. *НВ*. 2019. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/impichment-donald-trampa-yak-tramp-zlovzhivaye-vladoyu-ostanni-novini-50061810.html>
10. Заблоцький М. Податкова реформа Трампа: перша велика перемога чи поразка? *Економічна правда*. 2018. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/02/1/633528/>
11. Запись беседы А.И. Микояна с Президентом Дж. Кеннеди. 29 ноября 1962 г. URL: https://nsarchive2.gwu.edu//rus/text_files/CMCrisis/59.PDF
12. Зубок Л.Я. Экспансионистская политика США в начале XX в. М., 1969.
13. Зубок Л.И., Яковлев Я. Я. Новейшая история США. М., 1972.
14. Иванов Р.Ф. Дипломатия Авраама Линкольна. М., 1987.
15. Иванов Р.Ф. Дуайт Эйзенхауэр. М., 1983.

- 16.Иванов Р.Ф. Дуайт Эйзенхауэр: Человек, политик, полководец. М., 1998.
- 17.Иванов Р.Ф. А. Линкольн и Гражданская война в США. М., 1964.
- 18.Иванян Э.А. Белый дом: Президенты и политика. М., 1979.
- 19.Иванян Э.А. От Джорджа Вашингтона до Джорджа Буша: Белый дом и пресса. М., 1991.
- 20.Иванян Э.А. Рональд Рейган: Хроника жизни и времени. М., 1991.
- 21.Иванов Р.Ф. Черные американцы в истории США: В 2 т. М., 1986.
- 22.Инаугурационные речи президентов США / Под ред. Э. А. Иваняна. М., 2001.
- 23.История внешней политики и дипломатии США: 1867–1918 гг. М., 1997.
- 24.Контрольный выстрел. *Закон і бізнес*. № 32 (967), 07.08 - 13.08.2010. URL: <https://zib.com.ua/ru/393.html>
- 25.Комиссаров Б.Н. и др. Три века колониальной Америки. СПб., 1992.
- 26.Куропятник Г.П. Вторая Американская революция. М., 1961.
- 27.Лакішик Д.М. Формування зовнішньополітичних стратегій та доктрин США на початку ХХІ ст.: практичний вимір. *Американська історія та політика*. 2023. № 15. С. 65-85.
- 28.Литературная история США. В 3-х тт. М., 1977 - 1979.
- 29.Мальков В.Л. Ф.Рузвельт. М., 1988.
- 30.Мальков В. Хотел ли Сталин развязать Третью мировую войну? Прогноз Густава Хильгера, май 1951 г. Россия XXI. 1997. № 7. URL: http://www.ecc.ru/XXI/RUS_21/ARXIV/1997/malkov_07_1997.htm
- 31.Мельвиль А.Ю. (ред.) США: консервативная волна. М., 1984.
- 32.Олійник О.М. Китай – США в інтеграційних процесах Азійсько-Тихоокеанського регіону. *Інтеграційні процеси в Азії та Африці як складова світового історичного розвитку (кінець ХХ – початок ХХІ століття)*. К., 2022. С. 50-75.
- 33.Паррингтон В.Л. Основные течения американской мысли. В 3-х тт. М., 1962 – 1963.
- 34.Потехін О.В. Світовий порядок за Ф. Д. Рузвельтом та його руйнація Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал. - № 1 (29) – К., 2025 – 218 с. С. 70 – 103.
- 35.Рижков М.М. Глобальні зовнішньополітичні стратегії США: ключові чинники та загрози. *США і світ ХХІ століття: монографія* / Пахомов Ю.М., Коваль І.М., Шергін С.О. та ін. К. : Центр вільної преси, 2013. С. 183-201.
- 36.Романова Н.Х. Реформы Э. Джексона. 1829-1837. М., 1988.
- 37.Рочестер А. Американский капитализм. 1607-1800. М., 1950.
- 38.Самойло А.С. Английские колонии в Северной Америке в ХУІІ в. Начальный период истории США. М., 1963.

39. Севостьянов Г.Н. (Ред.). Война за независимость и образование США. М., 1976.
40. Севостьянов Г.Н., Уткин А.И. Т. Джефферсон. М., 1976.
41. Словарь американской истории. Ред. А.А. Фурсенко. СПб., 1998.
42. Снайдер Д. Мифы империи и стратегии гегемонии. *Прогнозис*. 2006. № 8. URL:
http://www.intelros.ru/2007/08/09/mify_imperii_i_strategii_gegemonii.html
43. Согрин В.В. Идеиные течения в американской революции XVIII в. М., 1980.
44. Толстов С.В. Іміджеві аспекти «Українагейту» в контексті українсько-американських відносин. *Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 20–21 берез. 2020 р.* / М-во освіти і науки України, М-во культури України. Київ. Нац. ун-т культури і мистецтв. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2020. С. 105-116.
45. Толстов С.В. Міжнародна політика США: у пошуку нових підходів. *Зовнішні справи*. 2017. № 10. С. 6-9.
46. Толстов С.В. Україна у контексті глобальних пріоритетів США. *Зовнішні справи*. 2019. № 2-3. С. 48-53.
47. Толстов С.В. Криза «ліберального порядку»: причини та наслідки. *Тенденції міжнародних відносин та проблеми європейської безпеки: зб. наук. праць*. К., 2019. С. 7-28.
48. Туганова О.Э. (ред.). Американский характер. Очерки культуры США. М., 1998.
49. Ушаков В.А. Америка при Д. Вашингтоне. М., 1983.
50. Фесенко М.В. Борьба США та Китаю за глобальне лідерство у XXI столітті. *Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки»*. 2015. № 6. URL:
http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/issue/view/135
51. Фостер У.З. Негритянский народ в истории Америки. М., 1955.
52. Фрейд З., Буллит У. Т.В. Вильсон. М., 1996.
53. Фурсенко А.А. Американская революция и образование США. Л., 1978.
54. Хофстедтер Р. Американская политическая традиция и ее создатели. М., 1992.
55. Чегодаев А.В. Искусство США. М., 1976.
56. Червонная С.А. (отв. ред.) и др. Политическая система США: актуальные изменения. М., 2000.
57. Шервуд Р. Рузвельт и Гопкинс. Глазами очевидца. В 2-х тт. М., 1958.
58. Шершнева С.В. Проблемы новой истории США. Религия и церковь в общественно-политической жизни английских колоний в Америке (XVII в.). СПб., 1999.
59. Шпотов Б.М. Промышленный переворот в США. Ч.1-2. М., 1991.
60. Юрина Н.С. Очерки по философии США XX в. М., 1999.

61. Язьков Е.Ф. (Отв. ред.) и др. Либеральная традиция в США и ее творцы. М., 1997.
62. Bugajski J. Cold Peace: Russia's New Imperialism. Washington, DC : Praeger, 2004.
63. Berryman J. Geopolitics and Russian Foreign Policy. *International Politics*. 2012. Vol. 49, no. 4. P. 530-544.
64. Cohen S.F. Mueller's Own Mysteries. Little-noted aspects of the first volume of the Mueller report. *The Nation*. 2019. URL: <https://www.thenation.com/article/archive/muellers-own-mysteries/>
65. Excerpts from Pentagon's Plan: "Prevent the Re-Emergence of a New Rival". *The New York Times*. 1992. March 8. P. 14.
66. Gardner L.C. A Covenant with Power: America World Order from Wilson to Reagan. New York, 1984.
67. Hunt M.H. The American Ascendancy. How the United States Gained and Wield Global Dominance. Chapel Hill, 2007.
68. Kaine T. A New Truman Doctrine: Grand Strategy in a Hyperconnected World. *Foreign Affairs*. 2017. Vol. 96, No. 4. July/August. P. 36-53.
69. Kennedy J.F. Commencement Address at American University, Washington, D.C., June 10, 1963 / *The American Presidency Project*. URL: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=9266>
70. Layne C. From Preponderance to Offshore Balancing: America's Future Grand Strategy. *International Security*. Summer 1997. Vol. 22, No. 1. P. 86-124.
71. Leffler M.P. A Preponderance of Power: National Security, the Truman Administration, and the Cold War. Stanford, 1992.
72. Lind M. Blocpolitik. *The National Interest*. July-August 2017. URL: <http://nationalinterest.org/feature/blocpolitik-21208>
73. Lind M. Land of Promise: An Economic History of the United States. New York, 2012.
74. Lind M. The American Way of Strategy: U.S. Foreign Policy and the American Way of Life. 1st ed. New York, 2006.
75. Mueller R.S. Report On The Investigation Into Russian Interference In The 2016 Presidential Election. Department of Justice. Washington. 2019. URL: <https://www.justice.gov/storage/report.pdf>
76. Pres. Obama on Fareed Zakaria GPS / *CNN Press Room*. February 1st, 2015. URL: <http://cnnpressroom.blogs.cnn.com/2015/02/01/pres-obama-on-fareed-zakaria-gps-cnn-exclusive/>
77. Porter P. Why America's Grand Strategy Has Not Changed. Power, Habit, and the U.S. Foreign Policy Establishment. *International Security*. Spring 2018. Vol. 42, No. 4. P. 9-46.
78. Schlesinger A.M. Jr. The Cycles of American History. Boston, 1986.

79. Smith T. *America's Mission. The United States and the Worldwide Struggle for Democracy in the Twentieth Century.* Princeton, New York, 1994.
80. Williams W.A. *Empire as a Way of Life: An Essay on the Causes and Character of America's Present Predicament along with a Few Thoughts About an Alternative.* New York, 1980.